

Peridermis

Peridermis (druhotná kůra) je sekundární krycí pletivo produkované felogenem sestávající z felodermu, felogenu a vrstvy felemu.

Feloderm tvoří nejčastěji 1–2 vrstvy parenchymatických buněk s chloroplasty (dobře patrný u mladých větví dřevin po odloupení korku). V kořenech a starších dřevnatých stoncích a větvích již chloroplasty nejsou.

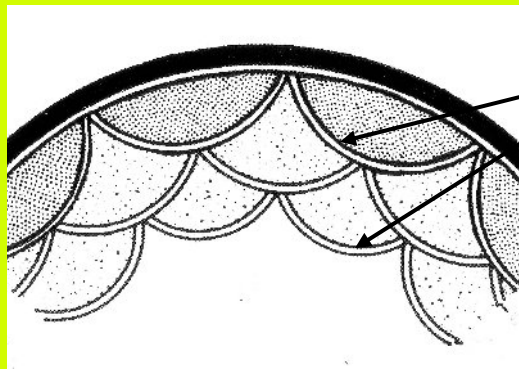
Felem (korek, suberoderm) je tvořen buňkami jejichž buněčné stěny jsou impregnované suberinem. Suberinizace spočívá v přikládání suberinových lamel (destiček) na celulózní buněčnou stěnu. Zkorkovatělé buňky mají na příčném řezu obdélníkový tvar, jsou uspořádány radiálně, v pravidelných sloupcích. Jsou odumřelé, vyplněné vzduchem, tříslovinami, pryskyřicemi a jinými látkami. Např. v korkových buňkách bříz (*Betula*) se nachází pryskyřičná látka betulin. Buněčné stěny suberinizovaných buněk mohou být silné (tvrdý korek) nebo měkké (měkký, houbovitý korek).

Impregnace buněčných stěn suberinem způsobuje, že všechna pletiva ležící vně od nejmladší vrstvy korku (= vnitřní vrstvy korku nejbliže felogenu) odumírají a vytvářejí borku (rhytidoma). **Borka (rhytidoma)** kmenů stromů je různě utvářena. Hladkou borku mají dřeviny u nichž je felogen v činnosti více let, např. buk (*Fagus*). Významnými znaky při určování dřevin (především v zimě) je barva borky a způsob odlupování.

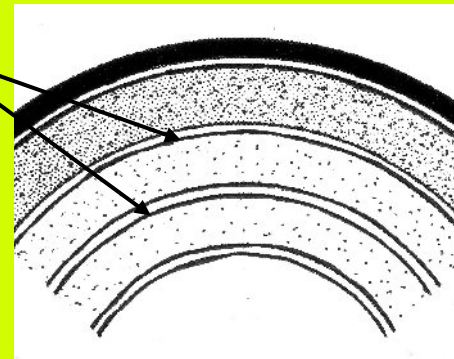
Korek je nepropustný pro plyny a páry. K zajištění provětrávání pletiv stonků se v peridermis vytvářejí **lenticely (čočinky)**. První lenticely vznikají nejčastěji pod průduchy epidermis zvýšenou dělivou aktivitou felogenu, který zevně odděluje množství parenchymatického pletiva tvořeného přibližně kulovitými nesuberinizovanými buňkami s intercelulárami (merenchym). Merenchym vytváří výplň lenticely, tzv. epithem, jehož interceluláry jsou propojeny s intercelulárami dřevných paprsků. Na zimu se lenticela uzavírá korkovými buňkami, které jsou na jaře vytlačeny nově se tvořícím merenchymem. U některých dřevin se lenticely silně rozrůstají, např. na kmenech bříz (*Betula*) tvoří dlouhé, tenké, vodorovné proužky. Lenticely netvoří zimolezy (*Buxus*), réva vinná (*Vitis vinifera*), ostružiníky (*Rubus*) aj.

Korková pletiva se nenacházejí pouze na povrchu stonků. Tenká vrstva korku může být i na povrchu kořenů, na povrchu některých plodů (meloun), hlíz lilku bramboru (*Solanum tuberosum*), pod odlučovací vrstvou při opadávání listů, květů a plodů a na povrchu ran.

Příklady vzniku borky. Nejčastěji se následné felogeny zakládají diskontinuálně – tvoří různě se překrývající vrstvy miskovitého tvaru, borka má šupinovitý charakter. Méně často se zakládá felogen jako kontinuální dutý válec, borka vytváří koncentrické souvislé vrstvy. Podle způsobu zakládání nových felogenů a také podle charakteru pletiv mezi nimi dochází k praskání borky a ke vzniku různých druhově specifických typů borky (důležitý znak při určování dřevin). Vzácně funguje felogen mnoho let a povrch borky zůstává hladký – např. u buku).

felogen

Borka (rhytidoma)
borovice lesní(1),
dubu letního (2),
břízy
bělokoré (3),
platanu východního
(4).

Řez lenticelou (= čočinkou) v borce lípy srdčité (*Tilia cordata*). Lenticely vytvářejí systém provětrávacího pletiva v sekundární kůře (peridermis). První lenticely vznikají většinou pod průduchy epidermis zvýšenou dělivou aktivitou felogenu, který zevně odděluje množství merenchymu (parenchymatické pletivo tvořené přibližně kulovitými nesuberinizovanými buňkami s intercelulárami). Merenchym vytváří výplň lenticely (epithem), jejíž interceluláry souvisí s intercelulárami dřevných paprsků. Na zimu se lenticela uzavírá korkovými buňkami, které jsou na jaře vytlačeny nově se tvořícím merenchymem.

